

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
k ö z b e n s ő í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VI.30.216/2021/12.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Tibold Ágnes előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

A felperesek: ... I. rendű

... II. rendű

Az I. és II. rendű felperes képviselője: Dr. Dantesz Péter Antal ügyvéd

Az alperes: ...

Az alperes képviselője: Kutasi és Pulay Ügyvédi Társulás (ügyintéző: dr. Pulay Gábor ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 20.Gf.40.420/2020/9. számú közbenső ítélete

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 55.G.40.541/2021/32. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek mint együttes jogosultaknak 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria megállapítja, hogy az alperes 1.391.600 (egymillió-háromszázkilencvenegyezer-hatszáz) forint felülvizsgálati eljárási illeték visszatérítését kérheti az állami adóhatóságtól.

Az közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. és a II. rendű felperesek mint adósok az alperessel 2006. február 3-án svájci frank alapú kölcsönszerződést kötöttek lakásvásárlás céljából. A kölcsönszerződés I.1. pontja szerint az alperes 50.664 CHF összegű kölcsönt bocsát az adósok rendelkezésére 6.982.000 forint finanszírozási igényük kielégítésére azzal, hogy az adós elfogadja azon tényt, hogy a nyilvántartásba vett devizaösszeg a szerződéskötés, valamint a folyósítás időpontja közti időszak alatt bekövetkező árfolyamváltozás miatt a finanszírozási igényhez képest 15%-kal növelt mértékben kerül megállapításra.

[2] A szerződés IV.3. pontjában rögzítették, hogy a folyósítást követően kizárólagosan CHF-ben kerül a kölcsön nyilvántartásra és elszámolásra, továbbá a kölcsönszerződés vonatkozásában a mindenkor esedékessé váló törlesztések CHF-ben teljesítendőek. Más pénznemben való teljesítés esetén a bank az általa az esedékesség napján alkalmazott, a hirdetményben megjelentetett deviza eladási árfolyamon kiszámított CHF összeget fordít az éppen esedékessé vált kötelezettség teljesítésére.

[3] A szerződés VII. pontja CHF klauzulaként az alábbiakat rögzíti: „1. Ha a CHF HUF árfolyamának nagymértékű változása miatt /legalább 5%-os változás/ (figyelembe véve az esetleg megváltozott ingatlan piaci viszonyokat is) a biztosítékul nyújtott ingatlan értéke már nem nyújt a Bank számára megfelelő fedezetet, akkor az Adós köteles 30 naptári napon belül a Bank számára kielégítő pótfedezetet biztosítani. 2. Az Adós kifejezetten nyilatkozik, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint a jelen kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezik abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértette és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igényli a CHF nyilvántartást". A felperesek a szerződés VIII.12. pontjában tudomásul vették többek között azt a tájékoztatást is, hogy a hitel kamat- és árfolyamkockázatát a THM nem tükrözi.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[4] A felperesek végleges keresetükben a fenti kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, és a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján azzal, hogy az elszámolás eredményeként a felperesek alperessel szemben fennálló tartozása 2019. július 15-én 118.429 Ft.

[5] Arra hivatkoztak, hogy a kölcsön szerződés VII. pontjába foglalt árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás nem felel meg az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) vonatkozó ítéleteiben és a Kúria 2/2014. PJE határozatának 1. pontjában megfogalmazott követelményeknek.

[6] Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a folyósításkori MNB árfolyamhoz képest 20%-os árfolyam-eltérés viselését vállalták.

[7] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a per megszüntetését indítványozta, érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet és másodfokú közbenső ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A tájékoztatás megfelelőségét kizárólag a CHF klauzula alapján ítélte meg, tekintettel arra, hogy nem volt bizonyított, hogy az alperes az általa rendszeresített „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” megnevezésű kockázatfeltáró nyilatkozatot a felperesek részére átadta volna, illetve a szerződésben foglaltaktól eltérő szóbeli tájékoztatást nyújtott volna. Úgy ítélte meg, hogy a kölcsönszerződés VII. pontjában adott tájékoztatás kielégíti a Kúria 2/2014. PJE határozatában és az EUB felperesek által hivatkozott ítéletében írt követelményeket.

[9] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a peres felek által 2006. február 3-án megkötött kölcsönszerződés érvénytelen.

[10] Határozata indokolása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azonban megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy az alperes az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. Rögzítette, a jogkövetkezményi kereset módosítása önmagában nem minősül keresetváltoztatásnak, ezért – szemben az alperes álláspontjával – az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette és tette vizsgálat tárgyává a felperesek végleges keresetét.

[11] A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, az elsőfokú bíróság ítélete jogi indokolásában részletesen és helyesen vezette le, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatóval szemben mi az elvárt tartalom. A feltárt tényállás alapján helyesen vizsgálta kizárólag a kölcsönszerződés

VII. pontjában adott tájékoztatást, mert a felperesek a külön kockázatfeltáró nyilatkozatot nem kapták meg, illetve az írásban adott tájékoztatáson túlmenő szóbeli tájékoztatás sem nyert bizonyítást.

[12] A másodfokú bíróság kifejtette, az alperes a fellebbezési ellenkérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy a felperesek nem jelölték meg azon szerződéses rendelkezéseket, amelyek az árfolyamkockázatot magában hordozzák, mivel a VII.2. pont az a szerződéses feltétel, ami összességében „megragadja a deviza kockázat viselését”, amelynek megértésére és vállalására a felperesek által támadott szerződéses pont utal.

[13] Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a perbeli szerződés nem deviza kölcsönszerződés, hanem deviza alapú kölcsönszerződés, mivel a kirovó pénznem CHF, míg az alperes a kirovó pénznemben meghatározott kölcsönösszeget forintban folyósította az adós részére, aki forintban teljesített. Ezzel a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből fakadóan a felpereseket árfolyamkockázat terhelte.

[14] Ezt követően a másodfokú bíróság a CHF klauzula tartalmát vizsgálva megállapította, az kizárólag az árfolyamkockázat tényére ad tájékoztatást, abból kizárólag az tűnik ki, hogy a kölcsön árfolyamkockázatot hordoz, amely akár jelentős is lehet, ami az árfolyam akár jelentős változásából ered. Nem tartalmazza azonban az árfolyamváltozás valós lehetőségét, az árfolyamkockázat mibenlétét, nem utal a törlesztőrészlet és a tartozás esetleg jelentős megnövekedésére. A konkrét információk hiányában a fogyasztó nem volt abban a helyzetben, hogy átláthassa fizetési kötelezettségének mikénti alakulását, az árfolyamkockázat törlesztőrészletekre gyakorolt működési mechanizmusát, és azt, hogy az számukra nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent.

[15] Az ítéletábra a keresettel érvényesített jog fennállása, az érvénytelenség tárgyában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel döntött.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[16] Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős közbenső ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a per megszüntetését, másodlagosan a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását, harmadlagosan a jogerős közbenső ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős közbenső ítélet a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) bekezdés a) pontjába és (2) bekezdés a) pontjába, az rPp. 3. § (2) bekezdésébe, 146. § (5) bekezdésébe, 206. § (1) bekezdésébe, 221. § (1) bekezdésébe, valamint az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209/B. § (1) bekezdésébe és 239. §-ába ütköző módon jogszabálysértő.

[17] Az alperes az elsődleges kérelme alátámasztásaként arra hivatkozott, hogy a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209. § (1) bekezdése a fogyasztói szerződés tisztességtelen kikötésének megtámadását tette lehetővé, ezen okból a perbeli kölcsönszerződés semmissége fel sem merülhet.

[18] Másodlagos felülvizsgálati kérelmét azzal indokolta, hogy jogerős közbenső ítélet alapvető jogalkalmazási hibája, hogy a másodfokú bíróság az rPtk. 239. § (2) bekezdésének 2006. március 1. napjától hatályos rendelkezését alkalmazta a perbeli kölcsönszerződésre, azt vizsgálta, hogy a kölcsönszerződés annak VII.2. pontja nélkül teljesíthető-e. A szerződéskötéskor irányadó rPtk. 239. §-a szerint azonban azt kellett volna vizsgálnia, hogy a kieső rendelkezés nélkül a felek a szerződést megkötötték volna-e. Az alperes álláspontja szerint nem kétséges, hogy a felperesek e nélkül is megkötötték volna a szerződést, ami következik abból is, hogy jelen perben olyan módon kérték a szerződés érvényessé nyilvánítását, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés őket ne terhelje.

[19] Az alperes hangsúlyozta, a felperesek a kölcsönszerződés VII. pontján kívül más pont tisztességtelenségét nem állították. A megjelölt szerződéses pontnak nincs normatív tartalma, így az tisztességtelennek sem minősülhet.

[20] Az alperes felülvizsgálati hivatkozása szerint a felperes nem adta elő, a másodfokú bíróság pedig nem vizsgálta a tisztességtelenség rPtk. 209/B. § (1) bekezdése szerinti tényállási elemeit. Hangsúlyozta, az rPtk. 209. § (4) bekezdésének azon rendelkezését, amely szerint az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető, 2009. május 22. napján iktatta be a jogalkotó. Ez a jogkövetkezmény nem következik a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvből (a továbbiakban: fogyasztói irányelv), ezért a másodfokú bíróságnak az érvénytelenség megállapításához a világos és érthető tájékoztatáson túl vizsgálnia kellett volna, hogy a támadott szerződéses rendelkezés sérti-e a jóhiszeműség követelményét, egyoldalú, illetve indokolatlan-e, és az egyik fél hátrányára állapít-e meg jogot vagy kötelezettséget.

[21] Az alperes fenntartotta azon álláspontját, hogy a szerződésből nem következik árfolyamkockázat viselése, mert nincs olyan rendelkezése, amelyik a kirovó pénznemtől eltérő lerovó pénznemben való teljesítésre kötelezni a felpereseket. Azt nem vitatta, hogy a felperesek ténylegesen árfolyamkockázatot vállaltak, illetve őket árfolyamvesztés érte a forintban történő teljesítésre tekintettel, ez azonban annak az eredménye, hogy olyan pénznemben vállaltak törlesztést, amiben állandó jövedelmük nem keletkezett, viszont ez nem a szerződésből fakadó kötelezettségük volt.

[22] Az alperes a harmadlagos felülvizsgálati kérelme körében előadta, a jogerős közbenső ítélet indokolás nélkül állapította meg, hogy a jogkövetkezmény tekintetében megváltoztatott kereset nem minősül meg nem engedett keresetváltoztatásnak.

[23] Az alperes a 2021. december 20-án benyújtott beadványában a tisztességtelenség megállapításának kritériumaival kapcsolatban a felülvizsgálati kérelmében írtakat kiegészítette.

[24] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

[25] A Kúria előrebocsátja, hogy az rPp. 272. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére, a másodfokú határozat közlésétől számított hatvan nap áll rendelkezésre. A törvényben megállapított határidő nem hosszabbítható meg, azt a Kúria sem engedélyezheti, ezért a 60 napon túl előterjesztett beadványban megjelölt – a határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelemben nem szereplő – további jogi érvelés érdemben nem vizsgálható. A felülvizsgálati kérelmet ugyanis a felülvizsgálati határidő elteltét követően az rPp. 273. § (5) bekezdése értelmében nem lehet megváltoztatni vagy kiegészíteni, és – amint arra a Kúria az 1/2016. PK vélemény 7. pontjában rámutatott – a beadvány tartalmi hiányainak pótlására sem kerülhet sor. Ezért a Kúria az alperes 2021. december 20-án, a törvényi határidőn túl benyújtott felülvizsgálati kérelem kiegészítésében előadott hivatkozással érdemben nem foglalkozhatott.

[26] A Kúria a jogerős közbenső ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[27] Az alperes tisztességtelen szerződési feltétel megtámadhatóságára és a határidőben történt megtámadás hiányára alapított permegszüntetésre irányuló, elsődleges felülvizsgálati kérelme kapcsán a Kúria – egyetértve a felperesek felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtettekkel – utal az új Ptk. alapján elbírálandó ügyekben irányadó elvi iránymutatásokról szóló 1/2014. Polgári jogegységi határozat 2. pontjából következően az rPtk. alkalmazása körében változatlanul irányadó, a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. PK véleményben írtakra. A Kúria ebben – bár a közérdekű keresetekkel összefüggésben, azonban az eldöntendő kérdés szempontjából azonosan megítélendő, így a fogyasztók által indított perekben is irányadó módon – az EUB C-243/08. és C-240/98. számú ítéleteire alapítva részletesen megindokolta azon álláspontját, amely szerint a 2006. március 1-je előtt, de 2004. május 1-je után megkötött fogyasztói szerződésekben alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalt, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének is a semmisség a jogkövetkezménye. Ebből jelen ügyben is az következik, hogy a felperesek a megtámadási határidő figyelembevétele nélkül kérhették a perbeli, 2006. február 3-án megkötött fogyasztói szerződésben alkalmazott tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítását. Az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (1) bekezdésének „irányelvkonform”, az irányelv fogyasztói érdekek hatékony érvényre juttatásának céljára és rendeltetésére tekintettel történő alkalmazása mellett nem sért anyagi jogszabályt a kikötés tisztességtelensége következtében a kölcsönszerződés semmisségének közbenső ítéletben történt megállapítása.

[28] Az alperes arra alappal hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében, hogy a szerződéskötés időpontjában az rPtk. 239. § (2) bekezdése – amely szerint a fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető – még nem volt hatályban. A fogyasztói szerződésekre az adott

időpontban az rPtk. valóban nem tartalmazott speciális szabályozást részleges érvénytelenség esetére. A Kúria érdemben azonban e tekintetben sem osztotta a felülvizsgálati kérelemben kifejtett érvelést az alábbiak szerint.

[29] Visszaulva a [27] pontban kifejtettekre, a Kúria rámutat, a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kifejezetten olyan tartalmú szabályozást ír elő a tagállamok részére, amely szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket. Az rPtk. 239. § (2) bekezdését 2006. március 1-vel beiktató 2006. évi III. törvény 7. §-hoz fűzött miniszteri indokolás hangsúlyozottan kitért arra, hogy fogyasztói szerződés esetén az rPtk. 239. § (2) bekezdése beiktatását megelőzően hatályos 239. §-ának helyes, „irányelvkonform” alkalmazása mellett a fogyasztói szerződés tisztességtelen szerződési feltételek elhagyásával való teljesíthetőségének van szerepe. A törvényi indokolás utalt a BH2001. 436 (Legf. Bír. Gfv.II.33.548/1999. sz.) számú döntésre, amelyben a bíróság azt vizsgálta, hogy az észszerűen eljáró felek a szerződéskötés időpontjában az utóbb semmisséggel érintett szerződési kikötés nélkül kötöttek volna-e szerződést, amely bírósági állásfoglalás is olyan irányba orientálta az rPtk. 239. §-ának értelmezését, hogy a „felek azt az érvénytelen rész nélkül nem kötötték volna meg” fordulat kapcsán a bíróságnak nem azt kell vizsgálnia, hogy az adott eljárásban résztvevő felek kötöttek volna-e az érintett szerződési feltétel nélkül szerződést, hanem azt, hogy egy hasonló esetben bármilyen más, észszerűen eljáró fél milyen magatartást tanúsított volna. Így annak ellenére, hogy az rPtk. 239. §-ának módosítás előtti helyes értelmezése is erre utal, a 239. § (2) bekezdését beiktató törvény az irányelvi szövegezést hűen követő speciális szabályt illesztett be a teljes egyértelműség érdekében.

[30] Mindezek figyelembevételével a jogerős közbenső ítélet rPtk. 239. § (2) bekezdésére utalása nem eredményezett az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, mivel a tisztességtelen kikötés joghatásának, a kölcsönszerződés részleges, illetve teljes érvénytelenségének a szempontjait a másodfokú bíróság helytállóan vizsgálta.

[31] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján ezt követően a Kúria azt vizsgálta, hogy helytálló-e az alperes arra alapított álláspontja, hogy a perbeli szerződés nem deviza alapú, hanem devizaszerződés, aminek következtében nem a magából a szerződés fakad a felpereseket terhelő árfolyamkockázat, így arról az alperesnek valójában tájékoztatást sem kellett, illetve kellett volna adnia.

[32] A Kúria rögzíti, a perbeli szerződés megkötésekor nem volt jogszabályi definíció a deviza-, illetve a deviza alapú szerződésekre, ahogyan azt a Kúria a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. PJE határozatában bemutatta. A PJE határozat III.1. pontja szerint devizakölcsön az, ahol a pénztartozás kirovó pénzneme nem forint. A deviza alapú kölcsön is devizakölcsön, mivel a tartozás devizában van meghatározva, ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirótt pénztartozását forintban rója le. Ez a megoldás tekintendő az rPtk. 231. § (1) bekezdésében tételesen is rögzített főszabálynak, melytől a felek a diszpozitivitás elvéből fakadóan szabadon eltérhetnek. Nincs akadálya ezért annak, hogy a felek úgy állapodjanak meg, miszerint mindkét fél a kötelezettségének a kirovó pénznemben (effektivitási kikötés)

köteles eleget tenni, tehát mind a folyósításra, mind a törlesztésre a kirovó pénznemben kerül sor. Ebből következően a devizakölcsönnek két fajtája létezik: az effektivitási kikötéssel el nem látott kölcsön (deviza alapú kölcsön) és az effektivitási kikötéssel ellátott deviza kölcsön. Az előbbi a felek eltérő megállapodásának hiányában érvényesülő főszabály, az utóbbi pedig a felek kifejezett megállapodása esetén érvényesülő kivétel.

[33] Az adott ügyben a felek – élve a diszpozitív szabályozás adta lehetőséggel – akként állapodtak meg, hogy az alperes a devizában nyilvántartott kölcsönösszeget forintban folyósítja, ugyanakkor a felperesek CHF-ben teljesítenek, illetve, ha nem ebben a pénznemben történik a törlesztés, az alperes azt az esedékesség napján alkalmazott eladási árfolyamon számított CHF összegre átváltva számolja el. A perbeli szerződés tehát effektivitási kikötést tartalmaz, ennek azonban nincs az alperes által tulajdonított jelentősége.

[34] A Kúria utal e körben az EUB C-186/16. számú ítéletében írtakra. Az előzetes döntéshozatali eljárás alapját képező ügy tényállása szerint (is) a román felpereseknek ugyanabban a pénznemben, azaz svájci frankban kellett fizetniük a havi törlesztőrészeket, mint amelyben a hitelt felvették, aminek a következményeként az árfolyamkockázat és ezzel együtt – a román lej svájci frankhoz viszonyított árfolyamának csökkenése esetén – a havi törlesztőrészek emelkedése teljes mértékben a felpereseket terhelte (9. pont). Az EUB az adott tényállás mellett is érdemben vizsgálta az árfolyamkockázat megfelelőségére vonatkozó előzetes döntéshozatali kérelemben feltett kérdést, és ítélete 50. pontjában kifejtette, a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra, különösen, ha a kölcsönt felvevő fogyasztó nem ebben a pénznemben kapja a jövedelmét. Ezért a nemzeti bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy az eladó vagy szolgáltató az érintett fogyasztók rendelkezésére bocsátotta-e az ahhoz szükséges valamennyi releváns információt, hogy e fogyasztók felmérhessék az alapeljárásban szereplőhöz hasonló feltételnek a pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt gazdasági következményeit.

[35] Az EUB fenti ítéletéből következően nem annak van döntő jelentősége, hogy az adósnak forintban kell-e teljesítenie a törlesztőrészeket, azaz, hogy tartalmaz-e a szerződés effektivitási kikötést vagy sem, hanem annak, hogy az adósnak a kölcsön devizanemében keletkezik-e a jövedelme. A Kúria rámutat, a perbeli kölcsönszerződés VII. pontjában szereplő, a per tárgyát képező tájékoztatás is akként fogalmaz, hogy árfolyamkockázat – amelyet az általános szerződési feltételt elfogadó fél kifejezetten vállalt – abban az esetben keletkezik, ha a kölcsön fedezete nem CHF forrás, azaz a tájékoztatás ebben részében megfelel a hivatkozott PJE-ben írtaknak és az EUB gyakorlatának. Nem alapos ezért az alperes felülvizsgálati kérelmében előadott érvelése, miszerint az adott esetben nem is volt szükséges megfelelő tartalommal tájékoztatást nyújtania a felpereseknek az őket terhelő árfolyamkockázatról.

[36] A Kúria hangsúlyozza, az alperes a felülvizsgálati kérelmében már nem vitatta az eljárás bíróságok azon egyező megállapítását, hogy a felperesek a szerződés VII. pontjában szereplő tájékoztatáson túl további tájékoztatásban nem részesültek, ezért annak megfelelőségét kizárólag a szerződésben szereplő tartalom szerint kellett megítélni.

[37] Az alperes a keresetet elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyására irányuló másodlagos felülvizsgálati kérelme körében is tényszerűen hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság nem a perbeli szerződésre irányadó jogszabályi rendelkezés, az rPtk. 2006. február 28-ig hatályos 209/B. § (1) bekezdése, hanem a 2006. március 1-én hatályba lépett 209. § (1) bekezdése alapján vizsgálta a tisztességtelenség kritériumait. Hasonlóan azonban az rPtk. 239. §-ával kapcsolatban korábban írtakhoz, ez a téves jogszabályi hivatkozás sem alapoz meg a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezésére vezető jogszabálysértést. A tisztességtelenség törvényi definícióját ugyanis a korábbi és az utóbb hatályba lépő rendelkezések lényegében azonosan szabályozták. A 2006. évi III. törvény e módosításról rendelkező 5. §-hoz fűzött miniszteri indoklásából is egyértelműen megállapítható, hogy a módosításra egyrészt a rendszerbeli elhelyezkedés, másrészt az irányelvnek inkább megfelelő – a jelen jogvitán kívül eső – szövegpontosítás céljából került sor, azaz nincs különbség a 2006. március 1. napja előtt és után kötött szerződésekben alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megítélése között.

[38] A Kúria legfontosabb feladata a jogegység, a bíróságok egységes ítélkezési gyakorlatának biztosítása. Az ehhez szükséges eljárási eszközök egyike a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróságokra kötelező jogegységi határozat hozatala. A jogegységi határozatban adott absztrakt jogértelmezés ennél fogva a közzététel időpontjától (Bszi. 42. § (1) bekezdés) kötelező tartalmú. A 2/2014. PJE határozatban írtak értelmében, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.

[39] A Kúria a fentiekén túlmenően sem értett egyet az alperes azon érvelésével, miszerint a normahipotézis egyes elemeinek vizsgálata esetén a perbeli szerződés árfolyamkockázatot a felperesekre telepítő rendelkezésének tisztességtelensége nem lenne megállapítható, mert álláspontja szerint a kikötés nem sérti a jóhiszeműséget és tisztességet (nincs ugyanis akadálya annak, hogy a fogyasztó forint helyett más pénznemben adósodjon el); nem egyoldalú (mivel az árfolyamváltozás a fogyasztó számára előnyös is lehet); nem indokolatlan (ugyanis a fogyasztó deviza- vagy deviza alapú kölcsön esetén alacsonyabb kamat mellett jut hitelhez); és nem feltétlenül okoz hátrányt a szerződő félnek, egyben a hátrány bekövetkezése a szerződéses futamidő végéig (illetve a forintosításig) nem is állapítható meg. Az alperes által előadottak abban az esetben jellemzik a deviza alapú szerződést, ha a fogyasztó a szerződéskötéskor tisztában van az általa kötött szerződéses konstrukció lényegadó sajátosságával, és ezt az őt terhelő kockázat ismeretében vállalja. A felperesek azonban nem voltak ebben a helyzetben az alperes által a szerződés VII. pontjában adott – és felülvizsgálati kérelmében már az alperes sem vitatottan – hiányos, elégtelen tájékoztatás miatt.

[40] A felperesek a keresetüket arra alapították, hogy az árfolyamkockázat vonatkozásában nem kaptak a jogszabályoknak megfelelő tájékoztatást, aminek az a következménye, hogy az alperes az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat nem háríthatja át a felperesekre (55.G.42.316/2016/4. számú keresetpontosítás). Ez a megfogalmazás megfelel a 2/2014. PJE határozatnak annak ellenére, hogy a felperesek nem jelöltek meg további szerződéses pontokat, amelyekből az árfolyamkülönbözet megfizetésére vonatkozó kötelezettségük

következik. A bíróságnak ugyanis a tájékoztatás elégtelensége esetén a szerződés tájékoztatással összefüggő további rendelkezéseit is vizsgálnia kell a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209/B. § (3) bekezdése, valamint a fogyasztói irányelv 6. cikk (1) bekezdése, és ez utóbbi szabály EUB általi jogértelmezése szerint (C-511/17. számú ítélet 44. pont). Nem jogszabálysértő ezért a közbenső ítélet abból az okból sem, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat nélküli, kizárólag a szerződés VII. pontjában adott tájékoztatás nem világos, nem érthető volta folytán az árfolyamkockázat felperesek általi vállalására vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelen, ezért a szerződés érvénytelen.

[41] A másodfokú bíróság az rPp. 213. § (3) bekezdése alapján a kereset jogalapja, az érvénytelenség tekintetében közbenső ítélettel döntött, azaz nem vizsgálta a jogkövetkezmény levonására irányuló keresetet, az a folytatódó eljárás tárgyát képezi. A felperesek a keresetüket az érvénytelenség jogkövetkezménye tekintetében módosították, ezért a meg nem engedett keresetváltoztatással kapcsolatos felülvizsgálati érvelés nyilvánvalóan nem alapozhatja meg a jogalapot eldöntő közbenső ítélet jogszabálysértését, ezért azt a Kúria érdemben nem vizsgálta.

[42] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős közbenső ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[43] 1952. évi IV. törvény 209. § (1) bekezdése, 209/B. § (1), (3) és (5) bekezdése

[44] 3/2011. PK vélemény, 2/2014. PJE határozat, 6/2013. PJE határozat

A döntés elvi tartalma

[45] Ha a fogyasztó felperesek nem kapták meg a kockázatfeltáró nyilatkozatot, az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelelőségét kizárólag a szerződésbe foglalt rendelkezés alapján kell megítélni.

[46] A pénzintézetnek – a szerződés effektivitási kikötésétől függetlenül – akkor is szükséges megfelelő tartalmú tájékoztatást adni az árfolyamkockázatról, ha az adósnak nem a kölcsön devizanemében keletkezik a jövedelme.

Záró rész

[47] Az alperes az eredménytelen felülvizsgálati kérelem következtében köteles a felperesek jogi képviseleti díjból álló eljárási költségének megfizetésére az rPp. 78. § (1) bekezdése szerint. Ennek összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi

költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján, áfával növelten határozta meg.

[48] A közbenső ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

[49] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k.

hitelül:

A kiadmány

S.K.

bíróági ügyintéző